

ESCOLA MALLORQUINA, ARA!

PER AINA MOLL

CATALUNYA, VALENCIA I MALLORCA

PER GABRIEL ALOMAR

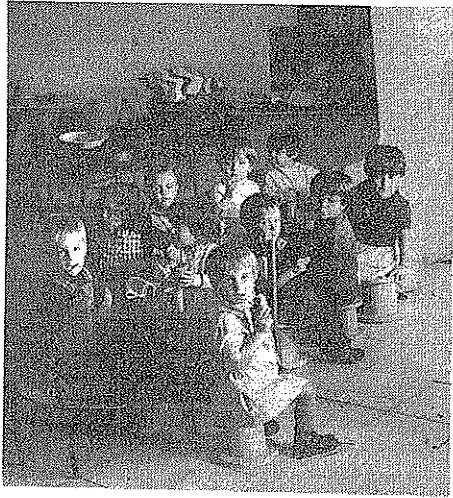
L'Escola MATA DE JONC, que ja tenia el gran mèrit d'haver iniciat, en condicions quasi heroïques, un intent d'escola en català i ben arrelada a la nostra realitat, s'ha fet novament creditora del nostre agraïment: quan ha vist en perill la seva supervivència, s'ha adreçat a l'administració i a l'opinió pública, però no sola per demanar ajudes que li permetin subsistir ella, sinó per cridar la necessitat d'un ensenyament escolar generalitzat en la nostra llengua i amb continguts propis. Així ha posat en marxa una campanya de reivindicació escolar de gran ambició, encaminada a despertar en els mallorquins la consciència dels nostres drets i els nostres deures envers la cultura pròpia.

En aquests moments en què s'alcen tantes veus en defensa de l'escola privada (veus que forçosament ens han de semblar egoïstament interessades, si tenim en compte que durant quaranta anys hem tingut un ensenyament ideològicament unificat —amb classe de religió i director espiritual, tant en els centres estatals com en els privats—, sense que ningú es cuidés de proclamar aquest "sagrat dret dels pares a escollir la casta d'ensenyament que volen per als seus fills", que ara ens retreuen amb tant d'èmfasi, precisament ara, l'escola MATA DE JONC, proclama que no vol ésser una escola per a minories, que té vocació d'escola pública i de centre pilot experimental al servei de totes les escoles del país.

No entraré ara en la qüestió de l'escola pública i l'escola privada, ja bé no renunciï a exposar públicament una sèrie d'observacions que, des de la meua òptica d'ensenyant i de catòlica, em semblen d'una claredat meridiana, però que, curiosament, són silenciades per la immensa majoria dels comentaristes del tema). Però vull remarcar que les autoritats docents i administratives tenen ara una ocasió d'or de respectar la sagrada voluntat d'uns pares, els de MATA DE JONC, que volen precisament la casta d'ensenyament que dona la seva escola i VOLEN QUE SIGUI PÚBLICA. Tal vegada seria abusiu "condemnar a un ensenyament públic" unes famílies que (ves a saber per què!) volen ensenyament privat; però sens dubte ho seria, amb tot el dret, que la seva escola sigui pública.

La idea de fer-ne un centre pilot és molt encertada, i cau en un moment molt oportú. Tenim en portes un decret de pre-autonomia que volem i esperem que sigui l'inici d'una etapa de la història del nostre poble. A l'avantprojecte de decret elaborat per les comissions tècniques i adoptat a Ciutatdella pels Parlamentaris, s'havia previst incloure-hi l'ús oficial del català i l'assumpció de l'ensenyament per part de l'organisme pre-autonòmic. Lamentablement, el "projecte de real decret llei per al règim transitori a l'autonomia de les Balears", publicat després de la reunió del Ministre Sr. Clavero amb els Parlamentaris i acceptat per tots ells (per tant, és d'esperar que sigui definitiu), no inclou —almenys pensem— aquests dos temes fonamentals per al futur (afirmà que "no se excluye" que ja des d'ara certs aspectes educatius siguin assumits pel Consell General Interinsular, i entre les competències d'aquest figura: H) INICIAR LAS ACTUACIONES EN ORDEN A LA CONSECUION DE LA COOFICIALIDAD DEL CATALAN DENTRO DE SU AMBITO DE ACTUACION. Ara bé, la "consecución" de tal cooficialitat, entesa com a ús oficial efectiu de la nostra llengua, exigirà un procés de recuperació d'aquesta, que l'organisme pre-autonòmic haurà d'impulsar ja des d'ara. Per a aquest procés, és vital la introducció del català a l'escola, per a la qual la feina de MATA DE JONC (com també la del Seminari de Professors de Català, actualment en tràmits de formació) pot ésser fonamental.

A Catalunya duen ja una pila d'anys de "ro-

datje" d'escola catalana i de català a l'escola experimental. L'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona ha estimulat i controlat las experiències d'una sèrie d'escoles:unes que ensenyen el català, però en general fan ensenyament en castellà, altres que ensenyen en català, i el castellà com a assignatura, i altres que tenen grups de cada casta i comparen els resultats. Així ha quedat ben demostrat, no sols que els alumnes catalans aprenen més fàcilment en la seva llengua que en la castellana, sinó també que el domini d'ús del castellà que adquireixen és tan bo o millor que el dels qui hi fan tot l'ensenyament. Una experiència d'aquesta casta, sota els auspicis de la Universitat "con sede en Palma de Mallorca" que tenim a punt d'estrenar, podria ésser de grandíssima importància per al futur de les Illes.

Acabam d'estrenar també Delegat del Ministeri d'Educació i Delegat de Cultura. Ells i els ja imminents membres del Consell General Interinsular poden fer una tasca magnífica d'encaminament del poble de les Illes cap a una definitiva normalització lingüística i cultural, la primera passa del qual podria ésser la institucionalització de l'escola MATA DE JONC com a centre d'ensenyament públic experimental, sota el control de la Universitat. A tots ells em permet de fer-los des d'ací una crida en aquest sentit.

MATA DE JONC, consegüent amb el seu objectiu de no exposar sols el propi problema, sinó els problemes de l'ensenyament insular, ha llançat uns cartells amb l'elogan: ESCOLA MALLORQUINA I GRATUITA, ARA. Si jo he suprimit l'adjectiu "gratuita" del títol d'aquest escrit, no és que no consideri la gratuïtat absolutament urgent i necessària. La gratuïtat de l'ensenyament és un dret fonamental i el suport indispensable per al desenvolupament d'un poble, i així està reconegut oficialment entre nosaltres, d'ençà de la Llei General d'Educació. Però sabem prou bé que som encara molt lluny d'aconseguir-la i que no la podem exigir per a ARA. D'altra banda, és un dret que pertany per igual a tots els pobles de l'estat espanyol, i que haurem d'aconseguir tots junts. És inútil exigir-la per a ara" a les entitats administratives d'aquí. En canvi, l'ESCOLA MALLORQUINA sí que podem i devem reclamar-la ARA. I hem de reclamar del Consell General Interinsular i de les Delegacions ministerials il·lenques, que, si volen —i estic segura que voldran—, ens la poden aconseguir d'una manera quasi immediata.

Esperem que la crida de MATA DE JONC serà assumida del poble mallorquí, pels partits polítics, pels Parlamentaris i l'administració, i que serà el primer fruit d'una pre-autonomia que ens dugui ràpidament pel camí del recobriment de la nostra personalitat de poble.

Fragment d'un discurs pronunciat a València l'any 1935, en el curs d'un homenatge a la memòria de Lluís de Sirval.

Permeteu-me que abans de tot us parli amb la llengua que ens és comuna, perquè així les nostres efusions aniran de cor a cor amb més viva familiaritat. Vinc a portar-vos la salutació fraternal de Mallorca, on un estol d'esperits generosos vibra amb vosaltres per la Justícia i per al restabliment d'aquelles essències republicanes en les quals València té una tradició tan gran i tan heroica.

Perquè València, en totes les lluites que mantingueren encesa la flama republicana durant la monarquia, no coneix superioritat per part de cap altre lloc d'Espanya. València ha sabut sempre conservar-se fidel a la seva representació de gran ciutat, això és, cervell de la pàtria. I així com ha estat sempre, així esperem que també ho sigui en aquesta diada heroica i victoriosa que s'acosta en la que qual rescatarem la República captiva de les mans dels seus enemics.

I em plau dir-vos-ho amb la vostra llengua, en aquesta llengua que jo, mallorquí, anomenaré amb el seu veritable nom; i no li diré ja, com es deia en un temps, amb ignorant pedanteria, llengua llemosina, que és una designació absurda; ni llengua mallorquina, ni llengua valenciana, el qual, amb aires de voler exaltar-la, la redueix a termes provincians i dialectals. Sinó que li diré plenament LLENGUA CATALANA, PERQUE AIXI NOSALTRES, VALENCIANS I MALLORQUINS, ASSUMIM TAMBE EL DRET A INCORPORAR-NOS A LA PLENTUD DELS DOMINIS D'AQUEST IDIOMA GLORIOS, que arriba per totes les terres mediterrànies, fins a les fonts mateixes de la cul-

tura clàssica, fin a Atenes i Constantinoble, com es conta meravellósament en el vostre "Tirant lo Blanc". LLENGUA CATALANA, LA DE VALENCIA I MALLORCA, com és llengua castellana la d'Andalusia i d'Aragó, la d'Extremadura i Múrcia, sense que cap d'aquestes regions es consideri per això rebaxada. Com es diu llengua castellana de tota l'Amèrica espanyola, sense que cap de les Nacions qui la parlen i l'engrandeixen es considerin postergades. Com es diu llengua anglesa la d'aquesta gran Nació que són els Estats Units d'Amèrica.

Jo sé que la nova generació valenciana ho entén així mateix. Aquest idioma representa per a València l'herència vivent de la seva grandesa. Perquè precisament en els dies en què Catalunya arribava a la seva més alta cultura, al seu major esplendiment espiritual, al segle XV, aleshores no era Barcelona la veritable Capital de Catalunya. Era València, aquella València que havia portat a les majors formes de perfecció la lírica d'Ausiàs March i Jordi de Sant Jordi, la novel·la de Martorell i Galba, el sentit d'harmonia entre la bellesa i l'empori mercantil en aquell gòtic civil de la Llotja, que, com a imatge dins d'un mirall, té a la ribera de Mallorca, la seva gentilíssima germana.

Permeteu, doncs, que en nom d'aquesta fraternitat mediterrània, confirmada també per la presència dels meus amics Santaló i Nin, en els quals encarna digníssimament Catalunya, refermi aquí, en aquesta hora significativa, le personalitat íntegra, ben liberal i ben republicana, del factor català de la nova Espanya digna i forta que ara anem a conquerir.

(Publicat a "República", Ciutat de Mallorca, 7-XII-1935)

CONGRES DE CULTURA CATALANA

XII.- AMBIT D'AGRICULTURA

L'Ambit d'Agricultura ha estudiat la situació actual de la nostra agricultura, generada amb els canvis profunds que han soferts les seves estructures econòmiques, els quals han afectat irreversiblement les bases de l'estructura agrària tradicional. En aquest estudi hom ha considerat els punts següents:

—EVOLUCIO RECENT. A partir dels anys 60 té lloc una crisi irreversible creada per forces de gran magnitud: concentració industrial i urbana, canvis en la demanda, necessitat de nous models de producció. La industrialització als Països Catalans, tal com s'ha fet, sense controls, ha produït un creixement desequilibrat que ha donat lloc a una gravíssima descapitalització del camp en homes i diners. D'altra banda, el CANVI D'ESTRUCTURA DE L'OFERTA AGRARIA es caracteritza perquè en un breu termini de temps passa d'una situació de baix nivell de la relació capital—producte a una altra d'elevat nivell: hi ha hagut un augment important en la productivitat, amb eliminació de l'autoconsum i augment de les despeses fora del sector. També s'ha accentuat l'agricul-

tura a temps parcial, pas intermedi de la proletarització dels petits camperols, la integració (contractes de producció de porc, aviram, etc.), i la situació d'esmicolament de l'oferta agrària. Hom ha analitzat també els CANVIS PROFUNDS DE LA DEMANDA AGRICOLA, tant exterior com interior, que han agreujat el nou model de producció al camp dels Països Catalans (explotació familiar sotmesa als dictats de l'economia de mercat).

—EL SECTOR AGROALIMENTARI. En un procés de creixement industrial, el sector agrari es veu forçat a una integració amb la resta de l'economia, però tal com aquesta s'ha fet als Països Catalans (repressió política, ideològica, control de preus, avortament d'un moviment cooperatiu, etc.) s'ha desproveït el camp de poder negociar de preus i de valor afegit (renda).

—ELS DOS PROBLEMES DEL CAMP CATALA: ESTRUCTURES PRODUCTIVES I COMERCIALS I QUALITAT DE VIDA, en què hom ha estudiat la complexificació de la comercialització, el problema del finançament i el problema de les relacions amb

el sector industrial.

—EL PROBLEMA SOCIAL en què hom analitza els problemes d'excedent de població activa derivats d'una reestructuració racional del sector agrari. D'altra banda, l'Ambit d'Agricultura ha estudiat els principals elements configuradors d'una REFORMA AGRARIA com a programa alternatiu per als problemes del camp català, que ha concentrat en els aspectes següents:

—PASSAT RECENT, on s'estudia la penetració contínua dels capitals industrials i estrangers al camp català, la puja del preu de la terra per motius d'especulació i d'inflació, i la greu i irreversible reducció de l'espai agrícola que aquests fenòmens descontrolats ocasionen.

—ALTERNATIVES DE LA REFORMA AGRARIA, en què hom considera les condicions principals d'una reforma: dret de propietat sotmesa a l'interès general, política d'ordenació dels conreus, modificació de l'actual normativa contractual, programa de lluita contra l'especulació, inventari de recursos de les comarques,

(Passa a pág. següent)